

Svatý Václav

Powerpointová prezentace o svatém Václavovi je určena pro 2. stupeň ZŠ. Seznamuje žáky s jeho životem a jeho odkazem. Důraz je kladen také na význam tohoto světce pro náš národ. Text je třeba si mírně přizpůsobit věku a potřebám skupiny (ne všechny informace, které jsou napsány, musí být vysloveny).

Svatý Václav

Hlavní patron českého národa

Část z votivního obrazu Jana Očka z Vlašimi

Svatý Václav je hlavní patron našeho národa. Je pro náš národ natolik významný, že v den připomínky jeho smrti je státní svátek.

28. září – státní svátek

- Den české státnosti
- Připomíná se sv. Václav – patron českého národa
- Národní svatováclavská pouť ve Staré Boleslavi

Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve St. Boleslavi
Lebka sv. Václava, která je ozdobena čelenkou
Národní svatováclavská pouť

Svatého Václava si připomínáme 28. září. Tento den je také Dnem české státnosti. Je to státní svátek. Kníže Václav se stal symbolem české státnosti a hlavním patronem (ochráncem) českého národa. Právě 28. září zřejmě roku 935 byl v Boleslavi zavražděn. Každoročně 28. září probíhá ve Staré Boleslavi národní svatováclavská pouť. Účastní se jí čeští a moravští biskupové, političtí představitelé a velké množství poutníků.

Tipnete si, kolik mužů Václavů a žen Václav u nás slaví 28. září svátek? (odpověď: mužů se jménem Václav asi 124 000, žen 6 355)

Atributy sv. Václava

Jezdecká socha na Václavském náměstí v Praze (zač. 20. stol.)

Vitráž kostela sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci
Mikoláš Aleš: sv. Václav sbírá hrozny

Část z votivního obrazu J. Očka z Vlašimi (14. stol.)
Socha sv. Václava od Petra Parléře (14. stol.)

Jaké symboly a znaky (atributy) vidíte na obrázcích?

- 1) kníže na koni
- 2) zbroj, kopí s praporem
- 3) štít s orlicí (svatováclavská orlice)
- 4) hrozny a klasy – podle tradice Václav osobně pěstoval pšenici, připravoval hostie a víno ke mši.

Atribut – rozlišovací znak, typické vyobrazení. Každý svatý má svůj atribut, který připomíná nějakou významnou událost v jeho životě nebo světce jinak charakterizuje (např. lilie – symbol čistoty, palmová ratolest – symbol mučednické smrti).

Kdybyste o sv. Václavovi nikdy neslyšeli, co byste o něm díky těmto vyobrazením (atributům) byli schopni říct?

Kdo byl sv. Václav?

- narozen zač. 10. století
- Přemyslovec
- vynikal vzdělaností a zbožností
- schopný a prozíravý panovník
- silná vůle, zbožnost, mírumilovnost

Václav se narodil kolem roku 907 (podle tradice na Stochově u Libušína, dnešní středočeský kraj). Byl synem českého knížete Vratislava z rodu Přemyslovců. Zpočátku, když ještě nebyl plnoletý, za něj vládla jeho matka Drahozlava. Václavovi se dostalo na tehdejší dobu velmi dobrého vzdělání (panovníci tenkrát běžně neuměli číst ani psát). Z Václava se stal dobrý panovník. Usiloval o mír, spory se snažil řešit spíše dohodou než bojem. Někteří velmoži ale měli Václavovu mírnost a mírumilovnost za zbabělost. Václav byl ve skutečnosti statečný a prozíravý panovník. Vyhnul se zbytečné a předem prohrané válce tím, že se podrobil císaři Jindřichovi. Pravidelně mu odváděl poplatek, a tím byl zaručen mír pro naši zemi. Placení za mír byla tehdy běžná praxe.

Z dalších Václavových vlastností se uvádí silná vůle a zbožnost.

Křesťanský panovník

- křesťanská výchova a vliv sv. Ludmily
- území za jeho vlády bylo zčásti křesťanské, zčásti pohanské
- usiloval o mír, snažil se o kulturní i náboženské povznesení země
- dle legend pěstoval vinnou révu a obilí pro mši sv. vykupoval otroky a dával jim svobodu, pečoval o chudé, o vdovy a sirotky, bořil šibenice

Josef Hellich: Svatý Václav vyučován na Tetíně, umístění: Národní galerie Praha.

Důležitou roli ve Václavově životě sehrála jeho babička, svatá Ludmila. Ta Václava vychovávala v křesťanském duchu. Z Václava se stal křesťanský panovník. I díky tomu získal uznání od ostatních evropských zemí a přispěl k rovnocennému postavení české země s ostatními zeměmi Evropy.

Křesťanství v době, kdy vládl svatý Václav, nebylo ještě plně rozšířené. I svým příkladem se snažil vést lidi ke křesťanskému způsobu života. Dle legend vykupoval otroky a dával jim svobodu, pečoval o chudé, bořil šibenice, dokonce vlastnoručně pěstoval vinnou révu a obilí pro výrobu hostií a vína.

V Kristiánově legendě se např. dočteme:

„Byl dokonalejší ve víře, neboť všem chudým činil dobře, nahé odíval a hladové sytil. Měl rád chudé i bohaté [...]“ (legenda z 10. stol.)

Křesťanský panovník

- podporoval křesťanství, nechal postavit několik kostelů, zval do Čech misionáře
- v Praze založil rotundu, kterou zasvětil sv. Vítu (hlavní kostel knížectví)

Pro nově budovaný kostel (tehdy rotundu) získal kost z ramene sv. Víta. Tento ostatek mu daroval císař Jindřich (ten císař, kterému Václav platil poplatek za udržení míru; mezi oběma panovníky došlo ke sblížení). Právě nový kostel na Pražském hradě byl zasvěcen sv. Vítu.

Rotunda je typ kostela. Má kruhový půdorys. Je typický pro románský sloh (u nás 10.–13. století). První kostely u nás měly tento vzhled.

Mučedník

- cestou na mši svatou byl napaden svým bratrem Boleslavem, tomu se ubránil, potom ho ale napadla ještě tlupa ozbrojenců a před chrámovými dveřmi byl zabit
- dle legendy se vrahové jmenovali Hněvsa, Tira a Česta
- rok Václavovy smrti se uvádí nejčastěji 935
- brzy uctíván jako mučedník a patron země
- Boleslav nakonec svého činu litoval

Ilustrace z Gumpoldovy legendy 10. stol.

Kníže Václav zemřel jako mučedník. Byl pozván svým bratrem Boleslavem na mši svatou do Boleslavi. Prý byl předtím dokonce varován, že mu hrozí nebezpečí. Hned ráno 28. září šel na mši svatou, byl ale napaden svým bratrem. Tomu se sice ubránil, ale potom ho ještě napadla tlupa ozbrojenců. Podle legendy se jmenovali Hněvsa, Tira a Česta. Před dveřmi kostela byl Václav zabit. Stalo se to pravděpodobně v roce 935 (pozn.: dříve se uváděl rok 929). Legenda vypráví, že z místa, kde byl Václav zabit, nešla smýt krev. Boleslav nakonec svého činu litoval.

Hrob svatého Václava se nachází v chrámu sv. Víta na Pražském hradě. Nad Václavovým hrobem byla vybudována kaple sv. Václava. Důvody vraždy byly politické i náboženské. Proti Václavovi stáli někteří velmožové. Nelíbila se jim Václavova mírnost, zbožnost a křesťanské směřování země, a také to, že Václav rušil některé pohanské zvyky.

Úcta ke sv. Václavovi

- úcta ke knížeti Václavovi se šíří bezprostředně po jeho smrti, a to nejen u nás, ale i za hranicemi
- ke sv. Václavovi se lidé obraceli v dobách dobrých i zlých
- úctu ke sv. Václavovi šířil především císař Karel IV.

Oltář sv. Václava ve Vatikánu

Úcta ke knížeti Václavovi se šířila bezprostředně po jeho smrti, a to nejen u nás, ale i za hranicemi. Již od konce 10. století byl Václav považován za světce a ochránce našeho národa. Václavovo jméno bylo (a stále je) vzýváno v dobách dobrých i zlých. Svým životem i odkazem přispěl k rovnocennosti českého národa s ostatními zeměmi Evropy. Úctu k svatému Václavovi šířil především císař Karel IV. Sám o tomto světcovi dokonce napsal legendu.

V České republice najdeme spoustu kostelů, které jsou zasvěceny sv. Václavovi. I v bazilice sv. Petra ve Vatikánu byste našli oltář, který je sv. Václavovi zasvěcen.

<p>Svatováclavská koruna</p> <ul style="list-style-type: none"> • zhotovena císařem Karlem IV., ten ji věnoval sv. Václavu • nejstarší součástí českých korunovačních klenotů (14. století) 	<p>Karel IV. dal zhotovit novou královskou korunu, kterou věnoval sv. Václavovi. Koruna měla spočívat na jeho lebce (pozn.: na lebce se nyní nachází zdobená čelenka, ne tato koruna). Právě lebka je jedním z nejdůležitějších a nejvzácnějších ostatků přemyslovského knížete. Svatováclavská koruna je velmi stará a vzácná, zhotovená z vysoce ryzího zlata, zdobená drahými kameny a perlami, údajně obsahuje i trn z koruny Ježíše Krista. Svatováclavská koruna je nejstarší součástí českých korunovačních klenotů. České korunovační klenoty (koruna, žezlo a jablko) jsou trvale uloženy za sedmi zámky v koruně komoře v chrámu sv. Víta. Je to nejméně přístupné místo na Pražském hradě. (K otevření místa s korunovačními klenoty je potřeba, aby se sešlo všech 7 držitelů klíčů: prezident republiky, předseda vlády, arcibiskup pražský, předseda Poslanecké sněmovny, předseda Senátu, děkan kapituly u sv. Víta a primátor hlavního města Prahy.)</p>
<p>Svatováclavský chorál</p> <p>• kořeny této modlitby sahají až do 12. století, jejím původním jazykem je staročestina</p> <p><i>Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš, pros za nás Boho, svatého Ducho! Kriste, eleison.</i></p> <p><i>Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě, nedej zahynouti nám ni budoucím, svatý Václave! Kriste, eleison.</i></p> <p><i>Pomoci my tvé žádáme, smiluj se nad námi, utíš smutné, sažeň vše zlé, svatý Václave! Kriste, eleison.</i></p>	<p>Poslechněme si ukázkou svatováclavského chorálu, jehož kořeny sahají až do 12. století. Je to jedna z nejstarších duchovních českých písní. Svatováclavský chorál byl v průběhu staletí upravován a rozšiřován.</p>
<p>Václavské náměstí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Václavské náměstí se stalo svědkem důležitých dějů • jezdecká socha knížete Václava od J. V. Myslbeka • sv. Václav – symbol české státnosti, ochránce země 	<p>Významným místem České republiky je Václavské náměstí v Praze. Odehrávaly se tu důležité události našich dějin i současnosti – demonstrace, oslavy a jiná shromáždění. Nachází se zde jezdecká socha sv. Václava (ze zač. 20. století) od Josefa Václava Myslbeka. Sochu obklopují 4 čeští světci – sv. Anežka, sv. Ludmila, sv. Prokop a sv. Vojtěch. Na pomníku je nápis: „Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš, nedej zahynouti nám ni budoucím“. I dnes, když český národ prožívá něco těžkého, scházejí se lidé „pod koněm“ – u sochy sv. Václava. Sv. Václav se stal hlavním ochráncem českého národa a státu.</p>

Kontrolní kvíz

- V jakém století žil sv. Václav?
 5. století
 10. století
 14. století
- Z jakého významného rodu pocházel sv. Václav?
 - Slavníkovci
 - Přemyslovci
 - Lichtenštejnové
- Jaká osoba Václava vychovávala a předala mu víru?
 - Hněvsa
 - Drahomíra
 - Ludmila
- Jak se jmenoval mladší Václavův bratr, který nechal Václava zabít?
 - Prokop
 - Přemysl
 - Boleslav
- Jak se nazývají nejstarší kostely ve tvaru kruhu?
 - Rotundy
 - Baziliky
 - Katedrály
- Co je to chorál?
 - duchovní zpěv
 - součást korunovačních klenotů
 - legenda o sv. Václavovi
- Kdy slavíme svátek sv. Václava?
 28. září
 28. říjen
 17. listopad
- Kde byl sv. Václav zavražděn a kde probíhá každým rokem národní svatováclavská pouť?
 - Stará Boleslav
 - Praha
 - Mělník